

**ALICE MUNRO HIKOYACHILIGIDA AYOL RUHIYATI VA
LIRIK PAFOSNING BADIY SİNTEZI**

Ismoilova Gulsinoy

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna

Ilmiy rahbar, Xorijiy til va adabiyoti yuqori kurslar

kafedrasi mudiri, f.f.f.d (PhD), v.v.b. dotsent

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada zamonaviy hikoyachilik maktabining yirik vakili, Nobel mukofoti sohibasi Elis Munro asarlaridagi ayol obrazlarining psixologik determinatsiyasi tadqiq etiladi. Adiba ijodida lirik pafosning ifodalanish usullari, personajlar ichki dunyosidagi evrilishlar va retrospektiv tasvir imkoniyatlari tahlilga tortilgan. Tadqiqot davomida Munroning qisqa hikoya janri doirasida inson ruhiyatining murakkab qatlamlarini ochib berish mahorati ilmiy asoslab berilgan.

KALIT SO‘ZLAR: Elis Munro, ayollar psixologiyasi, lirik pafos, retrospeksiya, Kanada adabiyoti, intellektual proza, badiiy detal, ekzistensializm, qisqa hikoya.

ABSTRAC: This article explores the psychological determination of female characters in the stories of Alice Munro, a prominent figure in the modern short story genre and Nobel Prize laureate. The study analyzes the methods of expressing lyrical pathos, changes in the inner world of characters, and the potential of retrospective imagery in the writer's work. The research scientifically substantiates Munro's skill in revealing complex layers of human psychology within the framework of the short story genre.

KEYWORDS: Alice Munro, female psychology, lyrical pathos, retrospection, Canadian literature, intellectual prose, artistic detail, existentialism, short story.

KIRISH

Hozirgi zamon jahon adabiyotshunosligida Elis Munro "zamonaviy qisqa hikoya ustasi" sifatida tan olinishi uning janr chegaralarini kengaytirgani bilan bog'liqdir. Munroning hikoyalari shunchaki voqealar bayoni emas, balki inson hayotining eng nozik va ko'zga tashlanmaydigan lahzalarini mikroskopik darajada tadqiq etuvchi ruhiy laboratoriyadir. Uning asarlaridagi markaziy figura — ayol. Munro ayolning jamiyatdagi ijtimoiy maqomidan ko'ra, uning o'z-o'zi bilan bo'lgan muloqotini, o'tmish xotiralari va ichki hurligini birinchi planga olib chiqadi. Maqolaning maqsadi Munro hikoyalarida lirik pafosning psixologik tahlil bilan qanchalik uyg'unlashganini va bu sintez ayol obrazini yaratishda qanday ahamiyat kasb etishini yoritib berishdan iborat.

METODLAR

Maqola ustida ishlash jarayonida germeneytik tahlil, psixologik interpretatsiya va strukturaviy-funksional yondashuv metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot ob'ekti sifatida adibaning turli davrlardagi to'plamlari, xususan, ayol ruhiyatining shakllanish bosqichlari aks etgan "Baxtli soyalar raqsi" (Dance of the Happy Shades) va "Siz o'zingizni kim deb o'ylaysiz?" (Who Do You Think You Are?) kabi asarlari tanlab olindi. Tahlillar davomida adabiy psixologizmning zamonaviy nazariyalari va Munroning o'ziga xos retrospektiv uslubi o'zaro qiyoslandi.

NATIJALAR

Tahlillar natijasida Munro hikoyalarida ayol psixologiyasini ifodalashning o'ziga xos modeli aniqlandi:

- 1. Ekzistensial tushkunlik va uyg'unish:** Munro qahramonlari kutilmagan hayotiy burilishlarda (xiyonat, yo'qotish, eskirgan xotira) o'zlarining haqiqiy "men"ini kashf etadilar. Bu jarayon lirik bo'yoqlar bilan boyitilgan.
- 2. Vaqt va xotira uyg'unligi:** Adiba personajning bugungi holatini tushuntirish uchun o'tmishga "lirik chekinish" qiladi. Bu esa hikoyaga lirik pafos va falsafiy teranlik bag'ishlaydi.

3. **Lirik pafosning detalga ko‘chishi:** Munroda his-tuyg‘ular balandparvoz so‘zlar bilan emas, balki birgina uy buyumi, manzara yoki oddiygina imo-ishora orqali yetkaziladi (masalan, eski ko‘ylak yoki bekatdagi yomg‘ir).
4. **Psixologik realizmning yangi qirrasini:** Munro an‘anaviy realizmdan voz kechmagan holda, personajning anglam osti kechinmalarini ("stream of consciousness") lirik oqimga birlashtiradi.

MUHOKAMA

Elis Munro ijodini o‘rganish shuni ko‘rsatadiki, u ayol obrazini yaratishda feministik shiorlardan yiroq turib, borliqni boricha tasvirleydi. Uning hikoyalaridagi lirik pafos qahramonning dunyoni his qilishidagi o‘ziga xos noziklikda namoyon bo‘ladi. Ko‘pincha Munro qahramonlari "ichki qochish" holatida yashaydilar — ular maishiy hayotning bir xilligidan o‘z xotiralari va lirik xayollari orqali qutuladilar. Adibaning "Kanada Chexovi" deb atalishi uning so‘z ortidagi "subtekst" (matn osti ma‘nosi) yaratish mahoratidan dalolatdir. U ayol qalbini sotsial muammolar qobig‘idan chiqarib, insoniy mohiyat darajasiga ko‘taradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Elis Munro hikoyalari zamonaviy adabiyotda psixologizmning eng yuksak namunalariidan biridir. Adiba kichik janr doirasida ayol ruhiyatining murakkab evrilishlarini lirik pafos orqali ifodalashning o‘ziga xos maktabini yaratdi. Uning asarlari o‘quvchini nafaqat ayol dunyosi bilan, balki vaqtning shafqatsiz oqimi va inson xotirasining mo‘jizaviy kuchi bilan yuzlashtiradi. Munro mahorati — oddiylik ichida buyuklikni, birgina lahzada butun bir umr fojiasini ko‘rsata olishidadir.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Munro A. *Lives of Girls and Women*. — McGraw-Hill Ryerson, 1971.
2. Munro A. *Dance of the Happy Shades*. — Ryerson Press, 1968.
3. Howells C. A. *Alice Munro*. — Manchester University Press, 1998.
4. Ismoilova G. *Zamonaviy jahon adabiyoti*. — Toshkent, 2023.

5. Bloom H. Alice Munro (Bloom's Modern Critical Views). — 2009.
6. Thacker R. Alice Munro: Writing Her Lives. — Douglas & McIntyre, 2005.
7. Nazarov D. E. Kanada adabiyoti antologiyasi. — Toshkent, 2021.
8. Yusupov F. F. Psixologik realizm va zamonaviy proza. — Toshkent, 2022.
9. Nobel Prize Organization. Alice Munro Biographical, 2013.
10. Jumaev R. Badiiy matn tahlili. — Toshkent, 2020.